

Kartka z kalendarza: 19 stycznia - Święto Jordanu, święto Trzech Króli

Wielkimi krokami świąteczny czas powoli dobiega końca. Okres bożonarodzeniowy w regionie Puszczy Białowieskiej ostatecznie zamyka prawosławne święto Objawienia Pańskiego czyli Epifania, w ludowej tradycji znane jako Święto Jordanu. W obrządku katolickim przypada ono 6 stycznia (święto Trzech Króli).

Objawianie Pańskie jest jednym z dwunastu wielkich świąt obchodzonych w cerkwi prawosławnej. Ustanowione zostało na początku IV wieku na Wschodzie na pamiątkę chrztu Jezusa w Jordanie. W kościele prawosławnym obchody Epifanii, jak wszystkich wielkich świąt, zaczynają się wieczorem w dniu poprzedzającym święto - tego dnia obowiązywał ścisły post. Tradycja wynika ze starożytnej, podtrzymanej w Bizancjum, metody rachuby czasu: według niej dzień zaczyna się wraz ze zmierzchem dnia poprzedniego.

Kulminacyjnym momentem uroczystości jest obrzęd święcenia wody - dokonywany poprzez trzykrotne zanurzenie krzyża w wodzie - najczęściej źródleku lub stawie. Kiedy woda jest zamrznięta, w krze wycinany jest się przerębelski kształt krzyża. Poświęconą wodę uczestnicy liturgii zabierają do swoich domów, wierząc w jej właściwości uzdrawiające. Dlatego też wiele osób obmywa nią twarz i ręce, pomimo siarczystego mrozu. W dawniejszych wiekach śmiałowie całkowicie zanurzali się w wodzie, do tego trzykrotnie - w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego - aby zmyć z siebie grzechy, ochronić się przed złem lub wyleczyć się z choroby.

Jordańska woda, ze względu na swą magiczną moc była używana także do święcenia domu i obejścia podczas kolędy. W okresie od święta Chrztu Pańskiego do Spotkania Pańskiego (15.02) prawosławni kapłani odwiedzają domy wiernych. Modlitwa za dom i pokropienie wodą "jordańską" jest symbolicznym udziałem domowników w Bożym objawieniu. Obok wody, na przełomie wieków XV i XVI wieku pojawił się zwyczaj święcenia kadzidła z żywicy. Potem okadzano nim domy i obejście, co miało znaczenie symbolicznego zabezpieczenia go przed chorobami i nieszczęściami.

W uroczysty dzień Święta Jordanu obowiązywał ścisły post. Kolacja w dniu „święta Jordanu” zwana „szczedryj wieczorem” przypominała wigilię Bożego Narodzenia - składała się z 12 postnych. Po uroczystym posiłku podawano ciasto z migdałami. Ten, kto go odnalazł w swoim kawałku, zostawał "królem migdałowym". Znany był też zwyczaj chodzenia dzieci z gwiazdą, które pukając do domów, otrzymywały rogale, zwane "szczodrakami". Tradycja nakazywała bowiem, by każdemu gościowi, który przychodzi w ten dzień, podarować prezent, bo to jest oznaką szczodrości.

Objawianie Pańskie to święto pełne mistycznych symboli i znaczeń. Jest to jednak przede wszystkim święto wiary, czas bliskości z Bogiem.

Katarzyna Miszczuk

Fot. Yandex.ru